

De

VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

driemaandelijks
twintigste
nr. 1

tijdschrift
jaargang
maart 2001

De Vrienden van de Plantentuin Gent, Bestuur 2001

Voorzitter : Paul Goetghebeur, Ledeganckstraat 35, 9000 Gent, tel.
09-264 5055 fax 09 - 264 5334
email : Paul.Goetghebeur@rug.ac.be

Secretaris : Ferdinand Cobbaut, Willy Maststraat 51, 9032
Wondelgem
tel. 09-258 0591
email : Ferdinand.Cobbaut@advalvas.be

Penningmeester : Léonard Cobbaut, Willy Maststraat 51, 9032
Wondelgem

Leden :

Konraed Camelbeke, 9000 Gent
Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Cyrilla Gillis, 9940 Evergem
Henk Leyseele, 9000 Gent
Hilde Mortier, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Caroline Van den heede, 9040 Sint-Amandsberg
Marie-Thérèse Van den Hove, 9820 Merelbeke
em. Prof. P. Van der Veken, 9052 Zwijnaarde

Leden ex officio :

Prof. P. Goetghebeur, Directeur, Plantentuin, Ledeganckstraat 35,
9000 Gent
N.n., Hortulanus, Plantentuin, Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

Website :

http://users.belgacom.net/vrienden_plantentuin_gent

[tekening omslag : Paul Hellebosch]

De VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

driemaandelijks tijdschrift
twintigste jaargang
nr. 1 maart 2001
ISSN 0777 - 8821

Inhoud

Redactioneel	2
Oranjerieplanten	3-14
Maanden, weken, en dagen : de kalender (1)	15-20
Lidgeld 2001	21
Kleurfoto's	22-26
Agenda 2001	27-30
Voorjaarsbeurs	31-32
Voorjaarsflora-show	33-35
Lenteschoonmaak	35
Dodonaea 2001	36
Botanica ? !	37-38
Kortrijk : bonzai & textiel	39-40
Tweedaagse naar Normandië	41-42
Bezoek aan bessenteler Daniël Van De Voorde	43
Verborgen schatten (2)	44
De botanische tuinen van Utrecht	45-46
Lezersforum	47
Colofon	48

Redactioneel

Beste lezer,

Binnenin dit nummer vindt u opnieuw enkele kleurpagina's, maar deze keer is er meer dan wat planten te zien !

Bij het begin van het nieuwe werkjaar, waar enkele veranderingen bij het bestuur van onze Plantentuin zijn of worden doorgevoerd, lijkt het me goed om even uw aandacht te vragen voor de mensen achter de planten : onze tuiniers worden hier aan u voorgesteld.

Dankzij hun voortdurende inzet kan u dagelijks van deze tuin komen genieten.

Op dezelfde foto ziet u ook een vrijwilliger, midden in de ploeg, en als symbool kan dat tellen : vanuit de Vrienden worden tientallen vrijwilligers opgebeld om hier in de tuin zeer concreet mee te helpen met het beheer en onderhoud van de collecties, om in te springen waar de nood het hoogst is. En in een LEVENDE collectie als de onze is de nood altijd hoog !

Met veel genoegen zal ons aller Cyrilla Gillis (09 - 357 44 51) uw naam en telefoonnummer noteren, om u op te roepen als Vriend(in) voor concrete hulp aan de Plantentuin : u wordt op deze wijze een zeer gewaardeerd lid van onze vrijwilligers-werkploeg.

In een volgend nummer krijgt u een lijstje te zien met concrete suggesties voor hulp in onze tuin.

Allen hierheen !

Op dezelfde foto ontbreekt nog een persoon, de hortulanus, die de praktische leiding van de tuin en tuiniers op zich neemt. In een volgende aflevering van dit tijdschrift hoop ik u goed nieuws te kunnen melden omtrent deze nieuw aan te werven persoon.

Uw redacteur,

Oranjerieplanten

Charles DECLERCK
Ere-leraar Diensthoofd Bloementeel HORTICO
Brusselbaan 45
1790 Hekelgem-Affligem

Met deze bijdrage wil ik de liefhebbers van oranjerieplanten enige tips geven die hun liefhebberij ten goede zal komen.

Oranjerieplanten bestaan al veel langer dan honderd jaar, maar toen waren ze enkel bij zeer begoede burgers te vinden die er een oranjerie voor lieten bouwen. Het verslepen van de loodzware kuipen was dan ook voor hen geen probleem.

Hoe groter ze worden des te sierlijker natuurlijk, maar het grote probleem is vooral dat de ontwikkeling van de kruin en het wortelgestel parallel verloopt.

De planten moeten dus in steeds grotere kuipen komen die dan uiteindelijk zo goed als onverplaatsbaar worden ...

Deze bijdrage is bedoeld om u mijn systeem uit te leggen.

Uw oranjerieplanten zullen dan veel mooier groeien en bloeien, ook in grote kuipen op uw terras, en zelfs ook in de volle grond als solitair in het grasperk of in een mixed-border !

In de herfst zal u ze echter heel gemakkelijk, in uw eentje, in hun kleine kuipje kunnen binnendragen en de geledigde grote kuipen of bakken ook ! Het is zoals met het ei van Columbus ...

Dit trucske, of met wat meer niveau uitgedrukt, deze teelttechniek ontleende ik met succes aan de teelt van potchrysanten voor Allerheiligen.

In april worden de jonge plantjes die in een 8 cm pot stonden onmiddellijk geplant in een grote pot van 18 of 20 cm diameter.

In de tijd van de stenen potten was dit de "chrysantenpot" met één groot draineergat waarop geen potscherf geplaatst werd.

Nadien worden die potten in de volle grond ingegraven tot aan de rand.

In een eerste fase ontwikkelde zich “wortelgestel 1” binnen in de pot en nadien groeide “wortelgestel 2” door het draineergat in de volle grond. Het gevolg hiervan was een uitbundige groei die gelijk stond met een plant in volle grond !

Begin oktober, wanneer de vegetatieve ontwikkeling beëindigd was en de bloemknop tot ontwikkeling kwam, werden de potten uit de grond gehaald en werd “wortelgestel 2” er afgesneden.

“Wortelgestel 1” volstond om de planten normaal in bloei te laten komen.

Dit systeem pas ik al jaren toe op mijn orangerieplanten.

Hier volgende de belangrijkste punten van deze teelttechniek.

1. U neemt steeds kuipjes in kunststof omdat kunststofpotten veel minder nadelen hebben dan hun voorgangers, de stenen potten.

2. Doorzeef die kuipjes, maar alleen onderaan, met gaten van 10 mm Ø of meer. Alleen in dit geval vormt er zich eerst een ‘wortelgestel 1’ en pas nadien een ‘wortelgestel 2’. Als u in de zijkanalen ook gaten maakt of een mand voor waterplanten neemt, dan zullen alle wortels naar buiten groeien ...

3. Vanaf maart/april begint de teelt :

* Ofwel begint u met een jonge plant, dan neemt u een kuipje van 16 mm Ø met doorzeefde bodem en u plant hem erin.

* Ofwel hebt u een plant, of koopt u er een aan, die al in een te grote kuip staat. In dat geval verwijs ik u naar punt 10.

4. Dan gaat u de planten afharden, d.w.z. stilaan laten wennen aan de buitenlucht.

5. Nu komt de definitieve standplaats :

* Ofwel plant u hem traditioneel in een grote kuip waarvan de drainage goed is verzorgd en werd opgevuld met een goede en vruchtbare potmengeling.

* Ofwel plant u hem in volle grond in mixed-border, bij heesters of als solitair in het grasperk (deze mogelijkheid zat er vroeger niet in, hé !).

In dit geval doet u ook hetzelfde als de chrysantentelers : u maakt de put die de pot moet ontvangen en onderaan gooit u een handvol organische mest die u goed vermengt met die aarde alvorens de pot erop te plaatsen.

* Bij een solitair in het grasperk er ook voor zorgen dat er een band van minstens 20 cm rond de potrand clean wordt gehouden, 1) om de potrand met de grasmaaier niet te beschadigen maar vooral 2) om de wortels van het gras op wat afstand te houden, want die zijn bijzonder uitpuittend (als bij een jong boompje het gras tot tegen de stam groeit, blijft zijn ontwikkeling daarom jaren lang stagneren).

6. De drainage.

Hoe groter de kuip of de bak is, des te meer aandacht er moet gaan naar de drainage. Oudere planten die jaren lang in een grote kuip zitten kunnen uiteindelijk dood gaan omdat de drainage verstopt geraakt door de wortels.

Ofwel sterft hij omdat de lucht niet ververst wordt en de wortels verstikken door zuurstofgebrek, ofwel sterft hij omdat het stagnerend water onderaan gevolgd wordt door een anaërobe gisting.

In beide gevallen volgt dan afsterving en verrotting in dat deel van het wortelgestel (met een zichtbare reactie bij de bladeren).

Secundair treden er natuurlijk aantastingen op van schimmel en bacteriën, die als vanzelfsprekend voor de primaire boosdoener worden aanzien ... Natuurlijk helpen dan behandelingen met fungiciden niet !

Wil u steeds kunnen controle uitoefenen om na te gaan of er geen water blijft stagneren, dan moet u vooraf aan de kant of in de hoek een kunststof buisje bevestigen van op de bodem tot aan de rand en dat bovenaan afsluiten met een dopje. Zo kan u altijd met een peilstok nagaan of de drainage goed werkt of niet.

Als drainagemateriaal heb ik van alles geprobeerd, maar wat heel belangrijk is, enige jaren later controleerde ik wel hoe het gewerkt had !

Mijn beste ervaring is nu de volgende : u kent de geel geribbelde draineerbuisen vol gaatjes en die soms ook aangeboden worden omwonden met cocosvezel. Ik kies de versie 5 cm Ø, snij ze in

stukken van circa 20-25 cm lengte en knip ze dan in de lengte middendoor in de richting van de kromming, wat goed uitkomt met de boogvorm van de bodem der kuipen.

De bodem van de grote kuip moet voldoende gaten vertonen. Als elk van die gaten bedekt is met zo'n kunststof potscherf moet de helft van de bodem er geel uitzien. Dit is ruim voldoende en mag je, voorzichtig, alles bedekken met de potmengeling, en nadien het volledig opvullen.

Vermits onze planten nu 'wortelgestel 2' in de grote kuip slechts vormen van maart tot oktober is de kans praktisch onbestaand dat het eerste jaar de drainage al zou verstopt geraken, maar dit verdient toch altijd alle aandacht.

7. Gieten.

Bij het gieten moet u telkens de twee kuipen water geven. In de loop van het seizoen zult u vaststellen dat de kleine kuip altijd vlugger droog staat. Dit is logisch omdat daar veel wortels in weinig aarde zitten. Dit is ook meteen het bewijs dat daar geen gevaar bestaat van verstikking door wateroverlast, zoals ik het hierboven heb beschreven in grote kuipen.

Toch wil ik nog verduidelijken dat én de wortels én de nuttige aërobe bacteriën in de grond ademen. Ze nemen dus zuurstof uit de lucht in de grond op en geven daar koolzuurgas af.

Na verloop van tijd zou er zuurstoftekort ontstaan, dus voortdurend moet die lucht vervangen worden.

Die verluchting gebeurt praktisch uitsluitend door de regen. Dat water verdrijft de oude lucht en wordt na doorsijpeling gevolgd door nieuwe zuurstofrijke lucht.

Dit voorbeeld moet u volgen wanneer u giet : voldoende water toedienen, laten uitlekken en dan lang genoeg wachten voor de volgende gietbeurt. Ook in de volle grond moet het kuipje regelmatig water krijgen.

Een grote plant met veel bladeren kan op een warme zomerdag in volle zon heel veel water verdampen, ik bedoel, veel meer dan u wel vermoedt ...

Het eerste symptoom van beginnend watergebrek is natuurlijk de verminderde turgescentie (slap worden) van de bladeren. De verdamping blijkt groter dan de aanvoer.

Indien de watergift steeds te klein blijft reageert de plant als volgt : voorrang gaat naar de jongste bladeren en de bloemen en als laatsten komen de oudste bladeren aan de beurt. Daar zullen de toppen en de randen het eerst verdorren en uiteindelijk vergelen ze en worden ze afgestoten.

Vreemd genoeg reageren planten die teveel water krijgen in een eerste fase praktisch op dezelfde wijze.

Als er water onderaan stagneert zullen die wortels in ademnood verkeren en geen water meer opnemen, enkel de hoger liggende wortels (die nog over lucht beschikken) zuigen nog water. Er wordt bijgevolg minder water aangevoerd, met hetzelfde gevolg als beschreven bij planten die te weinig water krijgen. Bij nader toezien ontdekt men vlug het verschil.

U ziet, planten goed gieten is een grote kunst. U moet aanvoelen hoeveel water elke plant nodig heeft. "Greenfingers" hebben of nog juister uitgedrukt "Fingerspitzengefühl" krijgt hier zijn volle betekenis. Geen recept zoals in de keuken betreffende hoeveelheid en frequentie, dat kan bij planten niet !

8. Verdere verpottingen

In oktober is uw plant inmiddels heel mooi geworden en nu gaat u hem met (en in) zijn kleine kuip uit zijn grote kuip, of uit volle grond halen en 'wortelgestel 2' wegnippen.

Vaak zal het dan wel opvallen dat sommige kuipjes veel te klein ogen. Als de plant niet meer recht kan staan, dan mag u hem nu wel in een maatje groter overplanten, maar indien hij wel kan staan mag u hem gerust zo overwinteren. De eerste weken zal een extra watergifte in een schaal wel goed doen.

9. Snoei

Er is nu natuurlijk een groot onevenwicht ontstaan tussen het wortelgestel en de kruin, zodat een snoeibeurt zich opdringt.

Wat ik beslist afraad is gewoon alles afzagen tot op een bepaalde hoogte, zoals men het soms doet met *Datura*. Het is een nutteloze verminking die ook een veel latere bloei voor gevolg zal hebben omdat de plant zich in de lente eerst moet herstellen !

Veel beter is de mooie kruin behouden : u bepaalt de sierlijke lijnen die de kruin heeft gevormd en de andere takken kort u in, zodat u 1/2 tot 2/3 van het volume van de kruin weghaalt.

Nadien kunt u ook nog alle (te) grote bladeren verwijderen.

Ook bij de bladhoudende krijgt u hiermee een lossere kruin. Het jaar nadien zullen de afgesneden takjes weer uitschieten en de kruin een meer natuurlijke diepte geven.

10. Kuip reduceren

Af en toe was u verplicht de plant een groter kuipje te geven voor 'wortelgestel 1', maar er komt een ogenblik dat het niet meer kan.

De plant zelf wordt elk jaar ook zwaarder en een grotere kuip zou hem terug onverhandelbaar maken.

Of u hebt zo (een) plant(en) die slechts met verschillende man-/vrouw-krachten naar binnen kan (kunnen) gesleurd worden, of kocht u er zo een aan ?

Hier gaan we drastisch ingrijpen om ze met een 'wortelgestel 1' in een naar verhouding te kleine kuip te krijgen.

Werkwijze :

We starten rond half maart, maar één maand vroeger geeft u ze geen water meer. Dan haalt u ze uit haar grote kuip en laat ze ook eventueel nog enige dagen opdrogen.

We beginnen met een kunststofolie open te spreiden en daarop leggen we een blok hout als aambeeld. U neemt de plant bij de kluit of de stam en klopt haar met volle kracht op de grond of op het aambeeld. Blijf dit herhalen terwijl u de kluit regelmatig omdraait.

Wanneer u zo de kluit volledig heeft behandeld moet er heel wat oude potgrond zijn uitgevallen en zult u wel heel wat wortels kunnen lospeuteren en wegknippen. Eventueel weer herbeginnen om de kluit nog te verkleinen. Als de wortelkluit zo vast is dat de vorige bewerking niet helpt, dan moet u de kluit bewerken met de snoeizaag om het gewenste resultaat te bekomen.

Vooral de onderkant niet vergeten, want daar zitten de dikste wortels zeer vast in elkaar vergroeid.

Zorg er weer voor dat een uitgedunde, eventueel ingekorte, maar sierlijke kruin behouden blijft. Indien het een plant is met blijvend blad verwijder ze allen behalve de laatste blaadjes van elk scheutje.

Nu is ze klaar om ingepot te worden, in een kuip waarin de kluit past !

Factoren die de hernaam zullen bevorderen :

- * Deze ingreep uitvoeren in het begin van het groeiseizoen. Het steeds langer worden van de dagen en het intenser worden van het zonlicht stimuleren de groei.

- * De potgrond moet goed vochtig zijn. De eerste weken mag u niet gieten want er is geen wateropname, de worteltjes moeten eerst gevormd worden !

- * De potkluit, als het kan, enige graden warmer houden dan de omgevingstemperatuur. Bodemwarmte stimuleert de wortelontwikkeling !

- * Een doorschijnende plasticfolie los rond de plant en de pot wikkelen en verscheidene malen per dag lauw regenwater op de plant verstuiwen zodat de folie steeds waterdruppeltjes op de binnenkant vertoont.

- * Plaats de plant zo klaar mogelijk, maar opgelet met de zon natuurlijk. Als de namiddagzon hierop kan schijnen wordt het binnenin een echte (dodelijke) oven !

- * Normaliter is het herstel na 14 dagen al goed begonnen : de worteltjes zijn overal in vorming en de botten beginnen te zwellen.

Progressief de folie meer openen, minder vernevelen. De vochtigheidsgraad van de potkluit zal u zeggen wanneer u al eens mag gieten met lauw regenwater. Hoe ingrijpender de ingreep was, des te langer duurt de herstelperiode ...

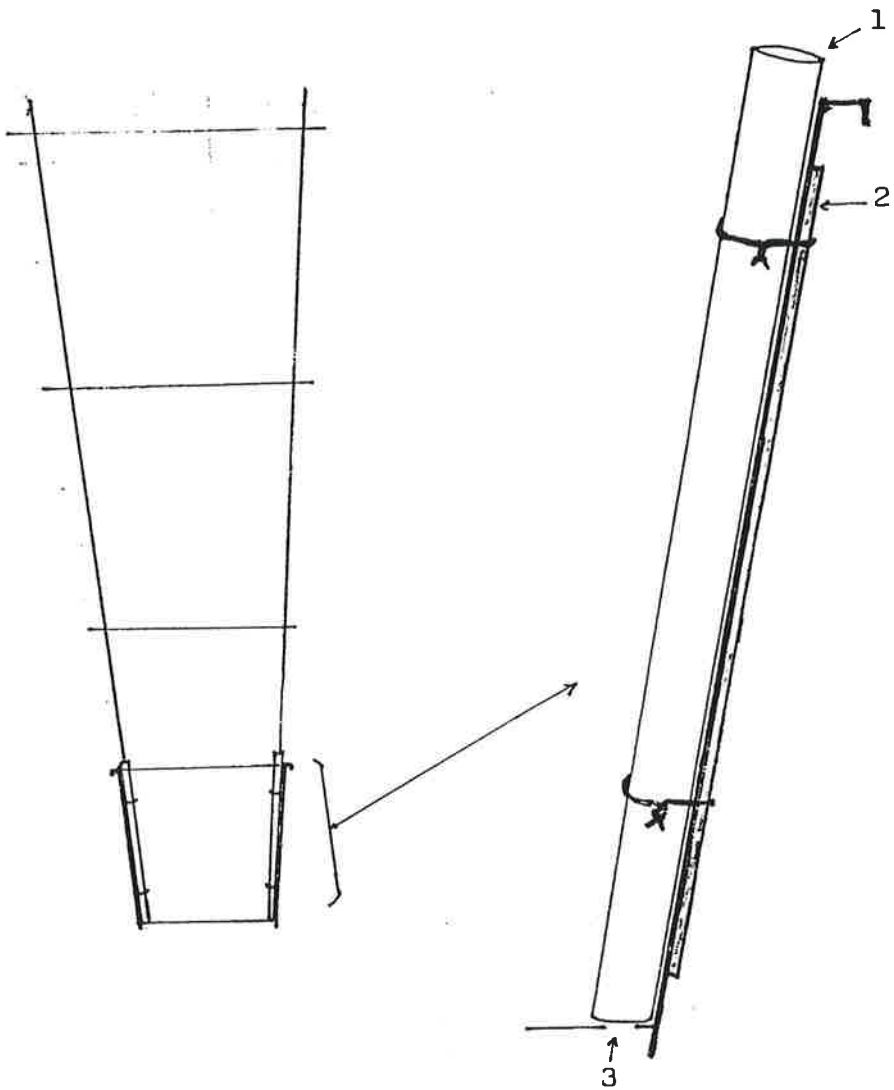

Fig. 1. Klimrek.

Links : positie in de bloempot.

Rechts : detail van de basis van het klimrek.

Wanneer de eerste blaadjes zich ontwikkelen dan is het evenwicht hersteld. De folie mag eraf, eerst afharden van de kamerlucht en nadien aan de buitenlucht.

Ik sluit niet uit dat bij sommige planten een dergelijke ingreep niet haalbaar is, maar dat zullen dan wel uitzonderingen zijn. Als voorbeeld een *Agave*. Als men het wortelgestel van een oude *Agave* schendt, dan staat ze de zomer nadien gegarandeerd in bloei.

Het resultaat is wel spectaculair maar de plant zijt ge kwijt ...

11. Klimrek

Twee bamboestokken worden tegenover elkaar bevestigd aan de binnenkant van de kuip en dan met elkaar verbonden met dwars geplaatste bamboestokjes en chrysantengaas 20 x 20 cm.

Bamboestokken zijn de sterkste, de lichtste, de goedkoopste en de meest duurzame van allen. Hun zwakke plek is dat ze in de grond vrij vlug verstikken en weggroten. Dat wist u ook al maar hier volgt de werkwijze waarmee ik met succes dit nadeel omzeilde.

In plaats van de bamboestok aan de binnenkant van de kuip te zetten, bevestig ik er een buisje in kunststof (1) waarin de bamboe ruim past.

Het buisje in kunststof moet even boven de potrand uitsteken en onderaan moet in de bodem van de kuip een afzonderlijk gaatje (3) voorzien worden om het insijpelend water vlug af te voeren.

Zo blijft de basis van de bamboe steeds luchtig en droog, en zal hij veel langer meegaan.

U kan ook in het buisje twee-drie kleikorrels (Argex) laten vallen, zo komt de onderkant van de bamboestok niet tot op de bodem.

Vooraleer u het buisje bevestigt is het ook heel nuttig om een versteviging (2) aan te brengen aan de buitenkant van de kuip, om het inscheuren te verhinderen. U gebruikt best geplastificeerde binddraad en u draait de twee eindjes natuurlijk aan de binnenkant van de kuip in elkaar !

Slot

Wanneer u met dit systeem de ontwikkeling van uw planten gedurende één seizoen heeft gevolgd, dan zal u wel vaststellen dat ze het veel beter hebben gedaan dan hun soortgenoten in hun traditionele zware kuip.

Ze verdragen het wegsnijden van 'wortelgestel 2' betrekkelijk goed omdat dit slechts 7 maand oud is. Dit kan men niet vergelijken met een plant die al jaren in een serre is doorgeworteld en bij wie 'wortelgestel 1' praktisch onbestaand is geworden ... Bovendien herstelt u ongeveer het evenwicht omdat de kruin toch te volumineus is geworden, maar wat het best zal meevallen is het gemak waarmee u uw planten zal kunnen verplaatsen !

Deze techniek heeft dan ook niets gemeen met Bonzai, want de bedoeling is precies een veel sterkere ontwikkeling te bekomen dankzij 'wortelgestel 2'.

De sukkelaars die jaren in hun zware kuip en altijd in dezelfde grond zitten, die staan veel dichter bij Bonzai !

Als "Happy End" nog een spectaculaire ingreep.

Circa 1975 kreeg ik van een particulier een prachtige Dwergpalm (*Chamaerops humilis*) met een stam van 1,80 m en nog drie kleinere. Hij stond in een halve ton van 1,10 m Ø die letterlijk in duigen uiteenviel. Eén blok wortels en totaal onhandelbaar.

Volgens mijn oudere hoofdhovenier konden we hem enkel in de wintertuin in de volle grond planten. Palmen verdragen nu eenmaal geen wortelschending was toen de algemene regel. Ik had nochtans in Belgisch-Kongo andere ervaringen opgedaan ...

Tot verbijstering van mijn oudere medewerkers startte ik half maart : met een kettingzaag reduceerde ik de zware kluit tot een blok van 30 x 30 x 30 cm en plantte die in een kuip in asbestcement van 40 x 40 x 40, en ik behandelde die zoals hierboven beschreven. Ik had vooraf geen enkel blad verwijderd.

Ongeveer anderhalve maand later zag ik in het hart een jong blad in ontwikkeling.

Progressief werd dan afgehard en water gegeven.

De operatie was geslaagd : geen enkel blad ging verloren, en de nieuwe verschenen, een bewijs dat er nieuwe wortels gevormd waren.

Mijn oudere hoveniers, allen uitstekende vaklui, konden hun ogen niet geloven.

Ik wens u ook veel succes toe met uw oranjerieplanten !

Addendum

U kunt het systeem ook nog toepassen bij andere planten.
Hierbij één voorbeeld.

De bijgevoegde kopergravure, uit het eind van vorige eeuw of begin van deze eeuw, stelt een peterseliepot in terracotta voor.

Hierbij moet u weten dat er toen, na de eerste vorst, absoluut geen peterselie meer voorhanden was.

Deze pot gaf echter de mogelijkheid ook gedurende winter over nog wat peterselie te beschikken.

Vóór de eerste vorst werd peterselie uitgetrokken, ontdaan van zijn bladeren behalve de jonge hartblaadjes, en de penwortels werden in de pot, laag na laag, door de gaatjes gestoken.

Nu is peterselie ook jaarrond voorradig, maar indien u toch elk jaar uw eigen peterselie in uw tuin zaait, dan kan u ook hetzelfde systeem toepassen.

Zaai of plant peterselie in enkel ingegraven kuipjes van 18 cm Ø, en zet ze minstens 30 centimeter uit elkaar om de peterselie mooi te laten uitgroeien.

Daar oogst u in de zomer geen bladeren van natuurlijk !

Vóór de vorst brengt u ze eveneens binnen. Het zullen zware planten zijn met grote bladeren, waarvan u lang kunt oogsten als u ze voldoende water geeft, zo klaar mogelijk plaatst en in een niet te warm lokaal onderbrengt.

PRAKTISCHE LEERGANG

OVER

GROENTETEELT

volgens het program der Belgische Tuinbouwscholen

HANDBOEK

voor leerlingen, hoveniers, groentekweekers, plantenliefhebbers,
onderwijzers, enz.

DOOR

Em. STAPPAERTS

Leeraar van groenteteelt aan de Staatstuinbouwschool,
te Vilvoorde

Vilvoorde, Februari 1923.

Fig. 432. — Peterseliepot.

*Twaalf maanden in een jaar,
zeven dagen in de week :
de kalender (1)*

Gilberte COMHAIRE-NEYT
Hofmeierstraat 8, 9000 Gent

De kalender als tijdrekenkundig stelsel is voor ons net zo vanzelfsprekend als ademen.

De jaren, maanden, weken, dagen, uren vliegen voorbij.

We staan er zelden bij stil hoe die begrippen tot stand kwamen, waarom de kalender zo en niet anders is ingedeeld, wat de lange weg is die de tijdrekening is gegaan.

Het maken van een bruikbare kalender was duizenden jaren één van de problemen van astronomen, wiskundigen, priesters en koningen.

Eerst enkele begrippen op een rijtje :

- de tijd wordt bepaald door de tocht die onze planeet maakt door de ruimte
- de jaarlijkse omwenteling van de aarde om de zon bepaalt de lengte van het jaar
- de baan die de maan beschrijft bepaalt mee de lengte van de maand
- de dagelijkse omwenteling van de aarde om haar eigen as bepaalt de lengte van de dag

De primitieve mens reageerde op de tijd in verband met zijn levensomstandigheden. Daglicht was voor hem een periode om op jacht te gaan en voedsel te zoeken, de duisternis gaf hem de gelegenheid om uit te rusten. Hij kende de wisseling van de jaargetijden aan de wisselingen van temperatuur, verschillen in lengte van dag en nacht, verandering in hoeveelheid wild en plantenvoedsel.

Hij zag aan de groei van zijn kinderen en aan het ouder worden van zijn eigen lichaam dat hij gedurende een groot aantal dag- en nachtwisselingen en veranderingen van jaargetijden geleefd had.

Naarmate het menselijk ras zich verder ontwikkelde begonnen de stammen zich te organiseren. Er ontstond de behoefte aan het samenstellen van jachtpartijen, het bijeenroepen van raden, het houden van rituele of godsdienstige plechtigheden.

Vóór het bronzen tijdperk begon men al met het vaststellen van de tijd. Waarnemingen over bewegingen van zon en maan leidden er toe afspraken te maken voor plechtigheden die zouden beginnen als bijvoorbeeld de maan vol of half zichtbaar zou zijn.

In het tijdperk tussen twee volle manen in werden ongeveer 29,5 dagen geteld. Toen begon men deze maan-maanden op te tekenen, en na wat ervaring stelde men vast dat twaalf van deze maan-maanden een hele kringloop van vier seizoenen vormden.

Zó ontstond in de oude beschavingen het begrip “jaar”.

Vrijwel alle oude culturen hadden veel ontzag voor de maan, ze werd vaak zelfs vergoddelijkt.

De Griekse en Romeinse maangodin had drie gezichten: nieuwe maan heette Hecate, wassende maan Artemis (of Diana) en volle maan Selene (Luna).

Voor de islamieten is de nieuwe maansikkel het ijkpunt van het begin van de Ramadan.

Ook in de taal is de mysterieuze satelliet niet weg te denken : “lunatic” (Engels), “maanziek” en “menstruatie” (Nederlands).

In feite was de maan een kalender.

Oude culturen bepaalden er het tijdsverloop mee, voorspelden de winter, het regenseizoen, de oogstmaand. Die relatie maan-natuur was gegroeid uit de langdurige observatie van de omringende flora en fauna en andere natuurlijke gebeurtenissen die ieder jaar weerkeerden.

Die informatie werd van ouder op kind doorgegeven in de vorm van gemakkelijk te onthouden gedichten. Later noteerde men ze op steen, op perkament.

De Griekse dichter Hesiodos beschreef $\pm$ 2800 jaar geleden de kalender die al gebruikt werd op de oude Peloponnesos en die ontleend was aan de maan : 12 maanden van gemiddeld 29,5 dagen (= 354 dagen per jaar).

Ook voor heel oude culturen, bv. de Sumeriërs en de Chinezen, was de maan de belangrijkste tijdsaanduiding.

Naarmate de primitieve leefwijze van de mensen evolueerde, men aan landbouw begon te doen, de akkers leerde irrigeren, meer ambachten kwamen, en het leven ingewikkelder werd, zocht men naar betere middelen om de tijd aan te geven. Want een maanjaar met een afwijking van 11 dagen zette binnen enkele jaren de seizoenen op hun kop. Na 16 jaar wisselden zomer en winter stuivertje. Dit was een onhoudbare situatie, zeker voor de boeren die de kalender nodig hadden voor zaaïen en oogsten, voor de vissers die op het goede seizoen wachtten en voor de goden die op de juiste dag moesten aanbeden worden.

Een van de grootste stappen voorwaarts voor de tijdsbepaling was de merkwaardige lunisolaire kalender van de Babyloniërs die omstreeks 2000 V.C. tot stand kwam.

De sterrenkundige priesters waren heel knappe wetenschappers die zonder telescopen of mathematische precisie-instrumenten belangrijke vaststellingen deden.

Ze verdeelden de hemel in een reusachtige gordel met 12 vakken, die wij nu de zodiak of "dieren"riem noemen.

Ieder vak was herkenbaar aan een groep sterren die de baan aangaven die de zon leek te volgen van het ene sterrenbeeld naar het andere.

Ze wisten toen nog niet dat de beweging van de aarde de oorzaak was van hun waarneming van een verschuivende zon.

De zon deed er een jaar over om de schijnbare kringloop door de 12 vakken van de dierenriem te doorlopen. Het jaar werd verdeeld in 12 delen, elk overeenkomend met de tijdsduur waarin de zon in een bepaald sterrenbeeld stond.

De tijd die de zon nodig had om tussen twee sterrenbeelden te schuiven kwam min of meer overeen met de tijd die de maan nodig had om alle fasen te doorlopen. Beide tijdsverdelingen waren wat wij een maand noemen.

De dierenriem wordt nog steeds gebruikt door astronomen om kaarten van de hemel te maken, en door astrologen om de toekomst te voorspellen.

In overeenstemming met die 2 hemellichamen, zon en maan, kreeg het jaar 360 dagen, dus : 12 maanden met elk 30 dagen.

Dit paste perfect in het wiskundig en astronomisch systeem dat de Babyloniërs overgenomen hadden van de Sumeriërs met het getal 60 als standaardmaat.

Immers, 6 en 60 waren mystieke getallen, belangrijk zowel voor godsdienst, wiskunde als astronomie.

En $6 \times 60 = 360$: het getal dat we nog steeds gebruiken om een cirkel, de hemisfeer en andere meetkundige constructies te meten.

En 60 is deelbaar door meer getallen dan enig ander klein getal, want deelbaar door 2-3-4-5-6-10-12-15-20-30.

Niemand weet eigenlijk goed te verklaren waarom de Sumeriërs en de Babyloniërs deze cijfers kozen.

Uit erkentelijkheid voor de macht van de dierenriem werden dag en nacht ingedeeld in elk 12 uren, ieder uur in 60 minuten, iedere minuut in 60 seconden. De sterrenkundige priesters verdeelden dus tijd en ruimte in zestigsten. De cirkel = 360° (is deelbaar door 60).

Voor navigatie ter zee of in de lucht, in de astronomie is dit nog altijd de numerieke basis (meer dan 4000 jaar later !).

De indeling in weken en uren zou evengoed anders kunnen : een dag zou in plaats van in 2×12 uren in 20 of 40 of 100 delen kunnen, een week zou bv. ook uit 6 of 8 of 10 dagen kunnen bestaan.

Vroeger bestond in Scandinavië de week uit 5 dagen, sommige Afrikaanse stammen hadden weken van 4-6 of 8 dagen. De zeven-dagen week, ontstaan bij de Joden, werd in de 4de eeuw N.C. door Keizer Constantijn I officieel bevestigd.

Men kan dus stellen dat de indeling dag-nacht in 24 uren, en de week in 7 dagen ontstaan is uit (bij-)geloof of uit gemak.

Terwijl men de hemel gadesloeg ontdekte men dat enige van de helderste sterren niet in een bepaald sterrenbeeld bleven.

Op verschillende tijden van het jaar zag men ze in verschillende sterrenbeelden. Deze sterren werden “dwaalsterren” genoemd of planeten (Grieks planein = ronddwalen). Er waren toen 5 planeten gekend die hun naam van goden kregen :

- Venus : godin van de liefde
- Jupiter: heerser over de goden
- Saturnus: vader van Jupiter
- Mars: god van de oorlog
- Mercurius: bode van de goden.

Terzijde : planeten zijn satellieten van de zon, de maan is satelliet van de aarde. Satelliet komt uit het Latijn = begeleider, dienaar.

Die 5 dwaalsterren of planeten met godennamen werden naast zon en maan gebruikt om de dagen te benoemen, in het Nederlands werden ook Germaanse godennamen gebruikt.

Ter vergelijking krijgt u hierbij een lijstje met de namen van de dagen in drie talen, Nederlands, Frans, en Engels :

zondag	Zon
maandag	Maan
dinsdag	Tiwaz (Germaanse god van de oorlog)
woensdag	Wodan (Germaanse oppergod)
donderdag	Donar (= Thor) (Germaanse god van de donder)
vrijdag	Freya (Germaanse godin van de liefde)
zaterdag	Saturnus

dimanche	dies dominica
lundi	lune
mardi	Mars
mercredi	Mercurius
jeudi	Jupiter
vendredi	Venus
samedi	sabbat

sunday	sun
monday	moon
tuesday	Thiwas (Germaanse god)
wednesday	Wodan (Germaanse oppergod)
thursday	Thor (Noorse god)
friday	Frigg (Noorse god)
saturday	Saturnus

Lidgeld 2001

Beste Vrienden,

Laat ik het hier kort houden :

uw hulp is van GROOT belang voor de Plantentuin, door uw financiële steun, maar ook en vooral door uw **actieve bijdrage** aan het onderhoud van deze verzameling van LEVENDE planten !

Als u in de tuin wil komen helpen : graag een telefoontje naar Cyrilla Gillis, op het nummer 09 - 357 44 51.

Voor nieuwe leden, de bijdrage is nu :

<i>Gewoon lid :</i>	400 F
<i>Beschermend lid :</i>	600 F
<i>Steunend lid :</i>	1000 F

Te betalen op onze bankrekening 001 - 1192154 - 03 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding "lid 2001".

Wil u aub de **naam en adres van het lid** vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank !

Een **meerjarig lidmaatschap** is mogelijk (inflatie-bestendig !), onder de voorwaarden hieronder beschreven : warm aanbevolen !

<i>Gewoon lid, 5 jaar :</i>	2000 F
<i>Beschermend lid, 5 jaar:</i>	3000 F
<i>Steunend lid, 5 jaar :</i>	5000 F

En tenslotte kan u lid voor het leven worden (vanaf 50 jaar)

<i>Gewoon lid, v.h. leven :</i>	7500 F
<i>Beschermend lid, v.h. leven :</i>	12500 F
<i>Steunend lid, v.h. leven :</i>	25000 F

U kan ons ook bijzonder goed helpen door zelf **één of meerdere nieuwe leden** aan te brengen, door onze Plantentuin meer bekend te maken, door met andere verenigingen hier op bezoek te komen, enz.

Men zegge het voort !

Verklaring kleurfoto's

Foto 1. De huidige tuinploeg, met van links naar rechts :

Jean-Pierre Bouckaert, Peter De Prez, Marc Libert, Paul Goetghebeur, Chris Erauw, Werner Goesart (de toevallige ! vertegenwoordiger van de vrijwilligers), Ann Herman, Herbert Evrard, Olivier Dubois

Foto 2. *Trillium grandiflorum* : massale bloei van deze Drieblad-soort in een oude tuin, waar de Vrienden enige jaren geleden op bezoek zijn geweest : Sissinghurst

Foto 3. *Trillium sessile*, om van te dromen : een kolonie van deze roodbloeiende soort Drieblad.

Foto 4. *Epimedium grandiflorum* cv. Album : zoals de cultivar-naam suggereert, een witbloeiende selectie van de Grootbloemige elfenbloem

Foto 5. *Epimedium grandiflorum* cv. Crimson Beauty : en hier is dan een karmozijnrode versie van dezelfde soort.

Foto 6. *Paris fargesii* : een Chinees zusje van onze eigenste Eenbes (met haar vier bladeren in een krans); bij deze soort staan zes bladeren in een krans, de zwarte, glimmende topjes van de meeldraden vormen een bijzonder attractief element

Foto 7. *Paris polyphylla* : een tweede Chinese soort, met véél bladeren in een krans, en hier zijn de groene toppen van de meeldraden heel sterk verlengd

2

3

4

5

Agenda 2001

Maart

Zaterdag 31 maart : lenteschoonmaak in de Plantentuin.
Informatie op p. 35.

April

Zondag 1 april, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Thema-wandeling : De lente, door Harald Evrard.

Zondag 1 april : Plantendag in de Plantentuin.
= Lenteruilbeurs & Tentoonstelling van lentebloeiers !
Informatie op p. 31-35.

Zondag 22 april : boottocht op de Schelde :
VERPLAATST NAAR NAJAAR !!!

Mei

Dinsdag 1 mei : Wandeling te Leupegem, o.l.v. Cyrilla Gillis.
Informatie : zie vorige jaargang, nummer 1, p. 27 !
Practisch :
Samenkomst om 13.15 u aan de ingang van de Plantentuin,
of om 14 u, te Leupegem, De Sompelplein (oud station).

Zondag 6 mei, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Thema-wandeling : Sex bij planten, door Ferdinand Cobbaut.

Agenda 2001

Zaterdag 19 mei : uitstap naar Noord-Frankrijk, naar het educatief planten- en natuurcentrum "Botanica".
Informatie & *inschrijving* op p. 37-38.

Zondag 27 mei : uitstap naar de regio Kortrijk, met een bezoek aan een bonzai-verzameling, en het vlasmuseum.
Informatie op p. 39-40.

Juni

Zondag 3 juni, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Gevolgd door een jaarlijkse traditie : *barbecue* in de Plantentuin !
Voor de *inschrijving* : lees het bijgevoegde blaadje.

Zaterdag & zondag 9-10 juni : tweedaagse in Normandië.
Informatie & *inschrijving* op p. 41-42.

Zaterdag 16 juni : bezoek aan een bessenteler te Afsnee, gevolgd door ijs met aardbeien !
Informatie op p. 43.

Zondag 17 juni : Verborgene schatten.
Rondleiding door Paul Goetghebeur in de collectie-serres.
Informatie op p. 44.

Zondag 24 juni : bezoek aan de vermaarde rotstuin van de Plantentuin te Utrecht, en het von Gimborn arboretum.
Informatie & *inschrijving* op p. 45-46.

Agenda 2001

Juli

Zondag 1 juli, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.

Gratis rondleiding door de gidsengroep.

Thema-wandeling : Geurenpad, door Gilberte Comhaire.

Zaterdag 7 juli : opruimdag in de Plantentuin, ter voorbereiding van de Gentse Feesten.

Informatie volgt in het juninummer.

Zondag 8 juli : Verborgten schatten. Informatie op p. 44.

Zaterdag 14 - zondag 22 juli : Gentse Feesten.

Informatie volgt in het juninummer.

Zaterdag 28 juli : bezoek aan een Hydrangea-collectie en de Gallische hoeve, Destelbergen.

Informatie volgt in het juninummer.

Zondag 29 juli : Verborgten schatten. Informatie op p. 44.

Augustus

Zondag 5 augustus, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.

Gratis rondleiding door de gidsengroep.

Thema-wandeling : Klimplanten, door Roger Laureyns.

In de loop van de zomer brengen we bezoekjes aan de tuin van enkele leden, maar de preciese datum moet nog worden vastgelegd. Hetzelfde geldt voor de aangevraagde herhaling van een fietstocht. Informatie volgt in het juninummer.

Agenda 2001

September

Zondag 2 september, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.

Zaterdag 15 september : een klassieker, onze jaarlijkse stadswandeling. Dit jaar proberen we een extra-rondleiding met koets ! Informatie volgt in het juninummer.

Oktober

Zondag 7 oktober, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Thema-wandeling : Paddestoelen, o.l.v. Cyrilla Gillis, ter gelegenheid van de Paddestoelententoonstelling.

November

Zondag 4 november, om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.
Gratis rondleiding door de gidsengroep.
Thema-wandeling : De herfst, door Harald Evrard.

December

Zaterdag 1 december : Algemene ledenvergadering.
(De receptie is reeds besteld !)

Zondag 1 april 2001 :
plantenruildag wordt voorjaarsbeurs !

Marc LIBERT
Plantentuin Gent

Zoals in het vorig nummer al aangekondigd gaan we pas echt de lente in op 1 april.

Neen, niet de weerkundige lente natuurlijk, maar de eerste echte voorjaarsactiviteit van de vereniging.

Deze eerste april is meteen de eerste zondag van de maand, en van oudsher is er dan de **gratis rondleiding** met geheel toepasselijk het thema 'lente', verzorgd door Harald Evrard.

De bezige bijen onder ons verplanten dan ook her en der vaste (???) planten en heesters. Een goed moment dus om één en ander in te potten en op de **ruildag** aan te bieden :

* adres : plantentuin Gent,

* datum : 1april, 10-17 u

De **voorjaarsflora** is van een unieke vormgeving en ze straalt één en al tere maar ook wel krachtadige levenswil uit.

Uniek zijn dan onze bronbosjes met juweeltjes van planten als Eenbes, Dalkruid, Sleutelbloem, Salomonszegel, Daslook en de tapijten van Bosanemoon en Speenkruid.

Maar nog veel verscheidener is de Amerikaanse en Aziatische voorjaarsflora met soortenrijke geslachten zoals :

Drieblad (*Trillium*), Hondstand (*Erythronium*) , Eenbes (*Paris*), Elfenbloem (*Epimedium*), Asarum en Kobralelie (*Arisaema*).

Verscheidene Vlaamse plantenverzamelaars hebben zich erop toegelegd al deze plantengeslachten te verzamelen.

In onze plantentuin kunnen we nu ook voor het eerst een **minitentoonstelling** maken met de pronkstukken van deze collecties. En let wel : op 1 april !

Dat het voorjaar nog op andere zintuigen kan inwerken, wilden we u ook wel eens illustreren met een '**botanisch aperitief**'.

Proef onze lentefrisse hapjes en hef een glas op het voorjaar 2001 in onze Plantentuin op ... 1 april (en dit is echt geen aprilvis).

Met wat geluk ziet u ook onze '**huistekenaar**' Paul Hellebosch aan het werk.

Hij zal 'life' zijn kunsten tonen en dat moet dan resulteren in een nieuwe voorpaginatekening.

Het spreekt voor zich dat we dit botanisch geheel zullen stofferen met aangepaste pedagogische objecten die de universiteit rijk is.

We denken aan herbariummateriaal, literatuur, oude wandkaarten en driedimensionele figuren.

Als er bij dit alles ons inziens iets ontbreekt, bent u het wel.

Maak een stuk van uw zondag vrij en bezoek ons tussen 10 en 17 uur tussen de orangerieplanten van het Palmarium, in de Plantentuin, op 1 april.

Zondag 1 april 2001:
voorjaarsflora-show in de Plantentuin

Marc LIBERT
Plantentuin Gent

Als opwarmertje voor de minitentoonstelling van 1 april stellen we hier graag de voornaamste plantengeslachten voor die we verwachten te kunnen tentoonstellen.

We drukken ons hier voorzichtig uit, want de bloei van vele soorten is echt aan de voortgang van het seizoen gebonden.

Zo verschijnen nu al de eerste bloeiende Speenkruiddjes, veertien dagen voor op het seizoen. Zullen ze één april nog toonbaar zijn ?

Hoedanook is onze voorraad zo ruim dat er genoeg te tonen valt.

Hier volgt dan een korte voorstelling van onze favorieten.

Cyclamen

Ongeveer zeventien soorten, voornamelijk in Europa.

Het zijn alle knolvormende planten met fraaie bladeren en ranke bloeiwijzen. Slechts enkele soorten bloeien nog in de lente, maar de variatie in bladtekeningen is zo groot dat alleen dat aspect al een tentoonstelling waard is (voor de verstokte fan, natuurlijk).

Toch zullen veel bezoekers opkijken : onverwachte schoonheden !

Asarum

Dit geslacht is u ondertussen wat beter bekend aan de hand van onze beschrijving in het lentenummer van 2000.

Een zestigtal soorten bodembedekkende planten met cyclamen-achtige bladeren en daaronder verscholen, soms morbid ogende bloemen. Eén soort in Europa: Mansoor. Grootste groep in Azië en een tiental in Noord-Amerika.

Elfenbloem (*Epimedium*)

Een twintigtal soorten, voornamelijk in Azië, maar ook twee in Europa. Bodembedekkers met meestal groenblijvende, rankgesteelde bladeren. Lange bloeiaren met sprankelende soms elf(11 ?)-achtige, soms spin-achtige bloemetjes.

Vele cultivars met grote tuinwaarde.

Speenkruid (*Ranunculus ficaria*)

Eén enkele soort, maar met ondertussen tientallen cultuurvormen die soms zomaar in de natuur worden aangetroffen.

Verrassende bladkleuren en vormen. Ook in de bloemen héél veel variatie. Wie vindt er dit jaar in onze bossen een nieuwe variant ?

Eenbes (*Paris & Daiswa*)

Een twintigtal traagaangroeiende soorten waaronder onze eigenste Eenbes. Pareltjes van plantenarchitectuur : op een doorlopende stengel staan een krans echte bladeren en hogerop als in een verfiinde herhaling de kransen van bloemdekblaadjes.

Salomonszegel (*Polygonatum*)

Sterk architecturaal gebouwde planten. Met 55 soorten, weer voornamelijk in Azië.

Aan meestal licht gebogen stengels bengelen de bloeiwijzen, overschaduwde door de meestal tweerijige bladeren.

Pleione

Een geslacht met ongeveer 20 soorten, behorend tot de (écht) reusachtige orchideefamilie. Vanuit een op een bol gelijkende structuur verschijnen één of meerdere buisvormige bloemen en één of enkele bladeren. Verrassend is dat de bloemen zeer laag bij de bodem verschijnen en buiten verhouding groot lijken. Bijna alle soorten zijn voor de koude kas.

Verder verwachten we ook nog *Anemone*-, *Trillium*- (Drieblad), en *Arisaema*-soorten (Kobraliele), e.a.m.

Of om kort te zijn: de lente komt voor één dag op bezoek in het Palmarium.

Van een aantal tentoongestelde planten of aanverwante soorten kunnen we materiaal te koop aanbieden, zoals gebruikelijk tegen vriendenprjs!

Deelnemers tot nu toe zijn Marc Geens, Jean-Marie Van De Weghe, Dirk Vandamme, Chris Vermeire en Marc Libert.

Lenteschoonmaak 2001

Marc LIBERT
Plantentuin

Plantenruildag op 1 april betekent eveneens dat onze lenteschoonmaakbeurt zal doorgaan op zaterdag 31 maart.

We starten om 9 u met de werkzaamheden, en na een middag-pauze met zoals gewoonlijk *soep* en *koffie* "van het huis" hervatten we omstreeks 14 u (gelieve zelf de rest van een lunch mee te brengen).

U kan gerust komen helpen per halve dag !

Er zijn uiteenlopende werkzaamheden voor alle leeftijden, voor fijne vingers, en voor brute kracht.

Mogen we u vragen zo mogelijk uw eigen klein tuingerief mee te brengen (snoeischaar, schopjes, handrakel, werkhandschoenen). Bij een grote opkomst zitten we gauw door onze voorraad.

Afspraak dus voor een hopelijk zonnige dag !

Activiteitenkalender 2001

KNG Dodonaea, K.L. Ledeganckstraat 35, B-9000 GENT

De in-door activiteiten gaan door in Auditorium 4, om 18.15 u.

Zaterdag 17 maart 2001, 9.00 u (vertrek Ledeganckstraat 35) :
***Bezoek aan de tentoonstellingen "Dieren in de stad" en
"Communicatie" in het KBIN***

Dinsdag 20 maart 2001, 18.15 u, Dr. Erik Verheyen (KBIN) :
***Het ontstaan van cichliden soortenzwermen in
Afrikaanse slenkmeren***

Dinsdag 27 maart 2001, 18.15 u, Prof. Dr. Colin Janssen (RUG) :
***Endocrien verstorende werking van chemische stoffen in
mens en milieu***

Dinsdag 17 april 2001, 18.15 u, Prof. Dr. Dirk Inzé (RUG) :
Celdeling en plantengroei: wie reguleert wat ?

Donderdag 3 mei 2001, 18.15 u, Prof. Dr. M. De Dapper (RUG) :
Ontwikkelingslanden en Global Warming. Kyoto voorbij.

Zaterdag 12 mei 2001, 9.00 u (vertrek Ledeganckstraat 35)
Francis Kerckhof (Strandwerkgroep) :
Strandexcursie ter hoogte van Oostende

Dinsdag 15 mei 2001, 18.15 u, Dr. Jan Colpaert (LUC) :
***Ectomycorrhiza : een onmisbare symbiose in onze
bosecosystemen***

Botanica ? !

Cyrilla GILLIS
Asschout 2, 9940 Evergem

"Botanica" situeert zich op ongeveer 6 km van St.-Pol-sur-Ternoise, meer bepaald te HERNICOURT-SAUTRICOURT, ongeveer een uur rijden vanuit Rijsel (Lille).

Gelegen in de vallei-achtige streek van de Ternois, bij té weinig mensen bekend, maar waar de nog typische bocage-landschappen met hun rijke fauna en flora overvloedig aanwezig zijn.

Ook op culinair vlak heeft deze streek heel wat te bieden, en dus heel wat om te proeven en om te smaken !

Om over haar geschiedenis nog maar te zwijgen.

"Botanica", met een Engels concept, is een tuin met enkele duizenden plantensoorten, die zich openbaart aan iedereen die houdt van natuur en schoonheid, levend op de draad van de seizoenen, soms verscholen, af en toe in volle openheid, met aanwezigheid van water, een zonnige rotstuint, en veel stemmige hoekjes.

"Botanica" : de gerealiseerde droom van de heer Paprocki, tot stand gekomen in samenwerking met zijn vriend plantenkweker Jean-Pierre Hennebelle, is en wordt een droomtuin vol poëzie in plant en in woord. De tuin is niet "af", want een passie voor planten dooft nooit uit, steeds groeien nieuwe inzichten, en er wordt voortdurend verbeterd en verfraaid.

Wij kunnen in elk geval volop genieten van deze weelde, in dit voor planten heerlijke seizoen !

Practisch :

Zaterdag 19 mei 2001

Vertrek aan de Plantentuin om 7.30 u.

Aankomst Botanica : 9.30 u, een drankje wordt ons aangeboden !

Voormiddag :

bezoek aan Botanica, o.l.v. de heer Paprocki.

Middag :

een eenvoudige lunch wordt ons aangeboden (met sandwiches, terrines, fruit, taart, water, bier, koffie, wijn), inbegrepen in de prijs.

Namiddag :

bezoek aan de kwekerijen van de heer Hennebelle,
bezoek aan de kaasmakerij van de Abdij van Belval,
met proeverij van artisanale streekproducten.

Daarna keren we geestelijk en lichamelijk voldaan weer huiswaarts, waarbij we omstreeks 20 u de Plantentuin terugzien.

Inschrijving door betaling van 1700 F per persoon, op ons gewone rekeningnummer 001 - 1192154 - 03, van de Vrienden van de Plantentuin, Gent.

Inschrijven vóór 9 mei 2001 !

Kortrijk : bonzai & textiel

Koen CAMELBEKE
Plantentuin Gent

Onze uitstap van zondag 27 mei richting Kortrijk valt uiteen in twee delen.

In de voormiddag brengen we een bezoek aan de privétuin van Dhr. S. Huysentruyt te Heule.

In deze kleine verzameltuin vinden we een mengeling van planten die door de eigenaar werden gekweekt en gewassen die zich hier spontaan hebben genesteld. De tuin is voortdurend in evolutie.

Maar vooral de moeite is de zeer uitgebreide en verzorgde bonsai-collectie. Dhr. Huysentruyt creëerde zelf zo'n 135 exemplaren van een 60-tal verschillende taxa. Deze collectie werd geregeld in België en het buitenland tentoongesteld, maar wij mogen een bezoekje brengen ter plaatse.

Let wel, de kleine tuin en de kleine boompjes maken een beperking van het aantal deelnemers aan deze uitstap tot max. 30 personen noodzakelijk. Inschrijven is dus verplicht, en de eersten zullen de eersten zijn.

Het middagmaal (eigen lunchpakket of te verkrijgen snack of lunch) nuttigen we in de oude vlassersherberg 'De Vlasblomme'.

In de namiddag brengen we een bezoek aan het Nationaal Vlas-, Kant- en Linnenmuseum te Kortrijk.

Dit museum is ondergebracht in een prachtig gerestaureerde Oude Vlaamse boerderij, een 19de eeuwse vlassershoeve met typisch binnenerf, boomgaard en weiden waarin neerhofdieren voor bijkomende gezelligheid zorgen.

Het museum toont in 26 zeer aantrekkelijke taferelen de vlasteelt en de evolutie van de vlasbewerking en –verwerking zoals ze in de voorbije eeuwen in Vlaanderen beoefend werd, startend met de handwerkperiode tot het begin van de mechanisatie.

In een tweede vleugel wordt de waardevolle verzameling van oude kant, met borduur- en naaiwerk, sierlijk onderhoud-, huishoud- en kerklinnen, damasten en nog veel andere waardevolle zaken uit de kostbare vlasvezel vertoond.

Praktisch,:

Zondag 27 mei 2001

Vertrek met bus aan de Plantentuin, hoek Ledeganckstraat, om 9 u.
Omstreeks 9.45 u komen we aan te Heule.

9.45 u - 11.45 u : bezoek bonsaicollectie Sylvère Huysentruyt.

12 u : richting taverne 'De Vlasblomme'.

Snacks, menu's en drank te verkrijgen. Eigen lunchpakket mag er ook genuttigd worden. Uitbaters zijn op de hoogte gebracht dat we met max. 30 personen zullen komen.

14 u : bezoek Vlasmuseum met gids

15.30 u : bezoek Kant- en Linnenmuseum, zonder gids

17 u : terug richting Gent (of nog eentje drinken ?)

Inschrijving door betaling van 700 F per persoon, op ons gewone rekeningnummer 001 - 1192154 - 03, van de Vrienden van de Plantentuin, Gent.

***Inschrijven vóór 19 mei 2001 !
Maximum 30 deelnemers !***

Tweedaagse naar Normandië

Hilde MORTIER & Karel REUSENS
Leicpark 7, 9051 Sint-Denijs-Westrem

Onze uitstap wordt een cocktail van parels van tuinen, met een aroma van geschiedenis en cultuur.

Het eerste hoogstandje staat in de omgeving van Abbeville. De abdij van Valloires, gesticht in de 12de eeuw en later heropgebouwd, is een zeldzaam voorbeeld van 18de-eeuwse architectuur met prachtig rijk houtsnijwerk. De abdijs tuin van 9 ha is in 1987 ontworpen en omvat een unieke collectie van 4000 soorten en variëteiten van zeldzame struiken. In juni kunnen we o.a. de collectie witte rozen bewonderen.

Een parel van een tuin aan de Normandische kust is de Parc floral des Moutiers. De tuin en het park werden 100 jaar geleden ontworpen op advies van de befaamde Engelse tuinontwerpster Gertrude Jekyll. Dit 12 ha groot domein is nog steeds bewoond door de familie van de opdrachtgevers en wordt buitengewoon goed beheerd en onderhouden : de tuin en het park behouden hun uitzonderlijke charme.

Een opeenvolging van omheinde kamers met een harmonie van kleuren en geuren zal onze bewondering afdwingen. Achter die groene kamers ontdekken we het Groot Park, een landschappelijk kunstwerk met spectaculaire bloei : Chinese magnolia, Turkse azalea, reuzenexemplaren van Himalaya-rodo's, blauwe hortensia, Japanse esdoorns. Aan het uiteinde van het park zien we de dorpskerk en de oceaan die in onze geest schilderijen van Claude Monet oproepen. Deze dorpskerk van Varengeville-sur-Mer en haar zeemanskerkhof krijgen ook onze aandacht.

Op zondag staat een tweede tuinparel op het menu. Het levenswerk van Prinses Sturdza, die ons misschien zelf in Le Vastérial zal rondleiden, is een uitzonderlijk mooie en poëtische tuin van 8 ha.

De grootsheid en de rijkdom van de tuin zijn enkel ontdekken door een lange wandeling langs het netwerk van de paden die de diverse onderdelen verbinden : de smalle vallei, de stroom, de wijngaard, het woud, enz.

De duizenden soorten en variëteiten, dikwijls door uitwisseling met botanici van over de hele wereld verkregen, trekken het hele jaar de aandacht door de bloei, het gekleurd blad, de vorm en de grote verscheidenheid van bast. Gedurende ons bezoek volgt de ene ontdekking en verwondering op de andere.

Geschiedenis en cultuur komen nog eens aan bod in de prachtige 13de-eeuwse kathedraal van Rouen. Het is één van de mooiste Franse neogotische bouwwerken. Onze Nederlandstalige gids, die onderweg haar deskundigheid al zal bewezen hebben, zal voor ons de beelden, de glasramen en de stenen tot leven brengen.

De plantentuin van de stad Rouen, 8 ha groot, stoelt op 300 jaar geschiedenis. Het park is een deels Franse tuin met centraal perspectief en klassieke waterpartijen en bloemperken; een ander deel is meer landschappelijk ingericht. Rozentuin, rotstuin, en tropische serre krijgen onze bijzondere aandacht.

In de roes van al dat moois trekken we terug huiswaarts.

Practisch

Zaterdag 9 juni

Vertrek om 6 u aan de Plantentuin.

10-12 u : bezoek van de tuin, Abbaye de Valloires

12-13 u, bezoek aan de abdij zelf.

Middag : eigen picknick of snack.

16-18 u : bezoek aan Parc floral des Moutiers.

18.30-19 u : bezoek aan kerk & kerkhof van Varengeville-sur-Mer.

Avondmaal, overnachting, en ontbijt in hotel : inbegrepen.

Zondag 10 juni

10-12 u : bezoek aan Le Vastérival.

Vrij middagmaal in Rouen.

15-16 u : bezoek aan de kathedraal van Rouen.

16.30-18.30 u : bezoek aan de Jardin de Plantes van Rouen.

18.30 u : terugkeer naar Gent, met aankomst omstreeks 22.30 u

Inschrijving door betaling van 6300 F per persoon, op ons gewone rekeningnummer 001 - 1192154 - 03, van de Vrienden van de Plantentuin, Gent. ***Inschrijven vóór 20 mei 2001 !***

Bezoek aan bessenteler Daniël Van De Voorde

Hilde MORTIER
Leiepark 7, 9051 Sint-Denijs-Westrem

De kwekerij van Daniël ligt op de grens van Afsnee, Sint-Denijs-Westrem en Sint-Martens-Latem. Daniël is een professionele kweker van aardbeien, frambozen, kruisbessen en aalbessen. De kweek gebeurt in open veld, onder glas, en in tunnels.

De aardbeiplanten brengen soms tot 3 kg vruchten op per plant. Hij kweekt onder andere een ras waarvan de vruchten enkel ter plaatse worden verkocht, omwille van het te delicate karakter.

Hij kan ons uren vertellen over de manier waarop hij bijen en hommels inzet voor de bevruchting, en hoe hij te werk gaat om zo weinig mogelijk bestrijdingsmiddelen te gebruiken.

Daniël zal ook uitleggen hoe hij erin slaagt om opbrengst te hebben vanaf mei tot eind augustus, zelfs met éénzelfde variëteit.

Hoe het plukken gebeurt en wanneer zal voor ons geen raadsel meer zijn. We zullen mogen proeven, ter plaatse, waar de vruchten aan de planten hangen !

Na het bezoek is er gelegenheid om dit kleinfruit te kopen in zijn eenvoudige winkel op de binnenkoer van het bedrijf, waar in die periode meestal prachtige kuipplanten staan.

Vrienden van de Plantentuin die in zijn omgeving wonen kennen voorzeker zijn fruit, maar zij zullen na het bezoek ook een aantal "geheimen" van de kweker kennen.

We spreken af op zondag 17 juni, om 15 u bij Daniël Van De Voorde, Leierigge 1, Sint-Denijs-Westrem (omgeving van het kasteel Borluut).

Als u deze straat niet meteen weet te vinden, geen probleem : we komen samen aan de ingang van onze Plantentuin, om 14.15 u.

Vandaar vertrekken we samen, per *fiets*, naar de kwekerij.

Van harte uitgenodigd, voor een smakelijke uitstap, op zoek naar eetbare planten !

Verborgen schatten (2)

Paul GOETGHEBEUR
Plantentuin

In deze plantentuin groeien (en bloeien soms) meer dan 10 000 (tien duizend !) planten.

Met een deel van deze rijkdom kan u dagelijks in contact komen, gewoon door een eenvoudig bezoek aan deze nog altijd **gratis** toegankelijke tuin.

Maar een groot aantal van deze planten worden zelden opgemerkt, of zijn niet zomaar te bezichtigen, ze bevinden zich in de "kleine" serres, waar heel wat bijzondere collecties een onderdak hebben gevonden.

Voor onze leden wil ik graag en exclusief (= enkel voor onze Vrienden !) deze serres en hun "verborgene schatten" wat meer kenbaar maken, zoals trouwens ook gebeurt voor de studenten Biologie die hun plantkundige kennis wat willen bijschaven.

Omdat een grote groep niet in deze kleine serres kan worden rondgeleid, kunnen maar maximum **12 leden** per keer deze wandeling volgen. Daarom : **inschrijving verplicht !**

Een eerste reeks rondleidingen is doorgegaan in de vroege lente, maar in elk seizoen zijn deze serres een bezoek méér dan waard. Vandaar dat deze succesrijke formule wordt herhaald, in de zomer, en later misschien ook nog eens in de herfst.

Stuur mij een briefje, of fax, of e-mail, met **welke van deze drie zondagen** voor u zou passen, ik zal u meteen antwoorden !

Zondag 17 juni, zondag 8 juli, zondag 29 juli

We verwachten u om 10 u, aan de luifel in de Plantentuin.

De botanische tuinen van Utrecht

Paul GOETGHEBEUR
Plantentuin

Op zondag 8 september bezoeken we met onze vereniging de botanische tuinen van Utrecht -u leest goed : tuinen !- waarvan we er twee zullen bezoeken o.l.v. een lokale gids.

1. Fort Hoofddijk

Deze tuin is 7 ha groot, en 5000 m² hiervan bestaat uit serres.

Ze is aangelegd voor een deel over een aantal bunkers heen, waardoor een zeker reliëf werd bereikt, en dit deel is nu ingericht als rotstuin.

Hiervoor zijn uit de Ardennen 2100 ton stenen aangevoerd. In een 10-jarenplan wordt deze rotstuin aangelegd, met klaarleggen van de rotsen in de winter, en uitplanten in het voorjaar.

Merkwaardig is dat men hierbij eigenlijk zonder vast plan werkt; als leidraad gebruikt men de aanwezige hoogteverschillen en de vorm en afmetingen van de beschikbare stenen.

De bodemtypes worden wel aangepast aan de behoeften van de planten, die daarenboven nog geografisch geordend staan.

Een waterval en een bergbeek vervolledigen tenslotte het beeld van een berglandschap.

In de kassen vinden we een grote verzameling van diverse tropische plantenfamilies, met de nadruk op groepen die op de bijhorende universiteit actief worden bestudeerd, zoals de Gemberfamilie (Zingiberaceae), de Costus-familie (Costaceae), de Zuurzakfamilie (Annonaceae).

Verder zijn ook nog aanwezig een reeks hooiweiden, moerassen en struwelen, waarvan flora en vegetatie in stand worden gehouden en zelfs verrijkt door aangepast beheer.

In het informatiecentrum is een plattegrond van de tuin beschikbaar, en nog veel meer !

2. Van Gimborn-Arboretum

Dit arboretum is eventjes 27 ha groot...

Het is opgericht in 1924 door de inktfabrikant van Gimborn, die een fanatiek verzamelaar bleek te zijn. Na zijn overlijden in 1966 is de collectie overgekocht door de universiteit.

Belangrijke afdelingen zijn :

Coniferen (Gymnospermae), Esdoornfamilie (Aceraceae),
Berken en Elzen (Betulaceae), Heidekruidfamilie
(Ericaceae), Kardinaalsmuts (Euonymus), en Magnolia , in
totaal méér dan 4500 soorten en rassen.

Ook hier is een informatiecentrum aanwezig, met een permanente
tentoonstelling over het belang en de waarde van het arboretum.
Een plattegrond kan ook hier worden verkregen.

Practisch :

Zondag 24 juni 2001

Vertrek aan de Plantentuin om 7.30 u.

Aankomst te Utrecht c. 9.30 u.

Bezoek aan de Rotstuin en serres : 10-12 u, met gids.

's Middags kunnen we de meegebrachte picknick gebruiken met
een drankje in een dichtbijgelegen cafetaria.

Vertrek naar het von Gimborn-arboretum c. 13.30 u.

Bezoek aan dit arboretum : 14-16.30 u, met gids.

Terug naar Gent 17 u, met aankomst omstreeks 19 u.

Inschrijving door betaling van 950 F per persoon, op ons gewone
rekeningnummer 001 - 1192154 - 03, van de Vrienden van de
Plantentuin, Gent.

Inschrijven vóór 14 juni 2001 !

Lezersforum

Of : berichten, vragen en nieuws van & voor de leden.

Hombeek

Deze grootse (en wellicht grootste) plantenruil- en aankoopbeurs gaat dit jaar door op zondag 29 april 2001.

Meerdere leden hebben ons gewezen op het belang van deze beurs, en ze hebben ons uitdrukkelijk gevraagd om onze eigenste beurs aub niet op deze dag te plaatsen.

Waarmee we dus even uitdrukkelijk rekening hebben gehouden.

Vandaar, onze plantendag en -beurs : vroeg, vroeger, vroegst !

Plantenbeurs VVPV-Merelbeke

De Vlaamse Vaste Planten Vereniging regio Gent-Merelbeke organiseert voor de derde maal haar plantenbeurs te Merelbeke.

Deze gaat door op zondag 20 mei, 10-18 u, op het kasteeldomein Ten Berg, Bergstraat 16, Merelbeke.

Actieve deelname kan door inschrijving voor 10 mei.

Informatie op volgende telefoonnummers :

09 - 239 92 33, en 09 - 232 32 85

Voorintekenaars boek 200 jaar Plantentuin

Uw exemplaar kan u bekomen op het Laboratorium Plantkunde, bij Paul Goetghebeur, of op het secretariaat, dagelijks tijdens de werkuren of op afspraak (tel. 09 - 264 5055).

Extra exemplaren zijn te koop aan 2000 F.

Activiteiten in de Plantentuin

Hier gaan ook nog diverse activiteiten door die niet door de Vrienden worden georganiseerd. Maar ongetwijfeld zullen heel wat van onze leden toch met veel belangstelling uitkijken naar wat in onze (= hun !) Plantentuin gebeurt. Daarom zullen we binnenkort een volledige lijst van alles wat in en om deze Plantentuin gebeurt voor u toegankelijk maken op een website.

Wat meer is, op deze website zullen we ook foto's plaatsen van NU bloeiende of opmerkelijke planten. Tot binnenkort !

De VRIENDEN van de PLANTENTUIN GENT

**driemaandelijks tijdschrift
twintigste jaargang
nr. 1 maart 2001
ISSN 0777 - 8821**

Redactie :

Paul Goetghebeur, K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent
tel. : 09 - 264 5055 of 5056, fax : 09 - 264 5334
email : Paul.Goetghebeur@rug.ac.be

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt :

Koen Camelbeke, Ferdinand Cobbaut, Gilberte Comhaire-Neyt,
Charles Declerck, Wim Drijvers, Cyrilla Gillis, Frederik Leliaert, Marc
Libert, Hilde Mortier, Karel Reusens.

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar, in de eerste plaats :
Désiré Carton, en ook Ferdinand & Léo Cobbaut, Gilberte Comhaire-
Neyt, Chris De Permentier, Cyrilla Gillis, Hilde & Karel Reusens-Mortier,
en Ingrid Wiescher voor de plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die
het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2001.

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming
van de redacteur.

Lidgeld 2001

U kan uw bijdrage overschrijven op rekening 001 - 1192154 - 03 van
De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding : lid 2001

**Gewoon lid : 400 BF
Beschermlid : 600 BF
Steunlid : 1000 BF**

*Omdat vrijwilligerswerk mede
aan de basis ligt van ons maat-
schappelijk welzijn zijn alle
medewerkers van Eurotuin
Merelbeke fier een bijdrage te
kunnen leveren aan de inzet en
inspanningen van zovelen door
middel van deze advertentie !*

Euro Tuin®

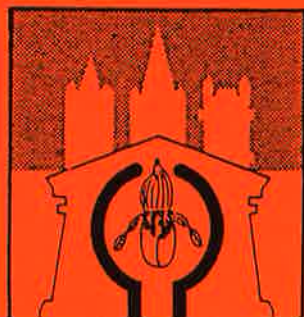
Merelbeke

Fraterstraat 111 - 9820 Merelbeke - Tel: 09/232 13 31
Iedere dag open van 9 tot 19 uur doorlopend.
Open op zondag, dinsdag gesloten.

De

VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

driemaandelijks tijdschrift
twintigste jaargang
nr. 1 maart 2001
ISSN 0777 - 8821

3/6124	9050 Ledeberg 1
P.B.	
België-Belgique	

v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent

afgiftekantoor
9050 Ledeberg 1